

Gaius

Gaius is het eerste deel
van de romantrilogie 'Het Vloekhout'

Gaius

Johan de Boose

De Bezige Bij Antwerpen

INHOUD

Boven elk hoofdstuk staat een letter van het Griekse woord
ΟΜΦΑΛΟΣ (omphalos), 'navel'.

7 HOOFDSTUK

O

Waarin we kennismaken met toneelmeester Gaius, wapenhandelaar
Crapularius, een noodlottige seksslavin en twee onzalige indringers.

39 HOOFDSTUK

M

Waarin we een blik werpen in het ravijn van de eenzaamheid, in
een overvolle bijenkorf, in de geschiedenis van een vruchtenschaal
en in een groentemarkt vol schaamlippen. Waarin verder twee rare
sterfgevallen plaatsgrijpen en het eten van sla wordt afgeraden.

71 HOOFDSTUK

Φ

Waarin darmen en hersens worden gemasseerd, schoonheid boven
de liefde wordt gesteld, de Galliërs visite krijgen van een ijzeren reus,
de ongeschreven regels van mannenvriendschap worden onthuld en
de dood tijdelijk wordt opgeheven.

103 HOOFDSTUK

A

Waarin het betere de vijand is van het goede. Waarin een zwijgende
vrouw spreekt. Waarin onze toneelmeester terechtkomt op het
schip van de dood, in hotel De Ongedekte Ooi, in een koets vol
wonderverhalen, in latrines, bordelen en catacomben.
Waarin de dood verboden wordt, de schrijver vooruitblijkt en
de toneelmeester een atheïst wordt.

170
HOOFDSTUK

Λ

Waarin de catastrofe minder dan honderd tellen duurt, de zee moet worden gestuit met een zandkasteel, het heilige brood wordt uitgespuwd als een rotte vijg, de slang van het geweten de kop opsteekt, de kerkhofhoest leidt tot een godslasterlijke voorspelling en de gastheer zich overgeeft aan een rondje doodliggen.

203
HOOFDSTUK

O

Waarin de toneelmeester het doel van zijn reis bereikt, de frik en de hedonist ten tonele verschijnen, alle vrouwen prooien worden, de hoer tot schoonheidskoningin wordt verheven, de deus ex machina verandert in een mors ex machina, de ene nuttige ramp zich op de andere stapelt en een doldwaze keizer de deur van de gouden kooi open laat staan.

295
HOOFDSTUK

Σ

Waarin het einde van de wereld almaar waarschijnlijk wordt.

Het boek speelt zich grotendeels af in Aginahamma, een plaats in het eerste-eeuwse Gallia Belgica, momenteel Ename in het Belgische Oost-Vlaanderen.

Ducunt volentem fata,
nolentem trahunt.

*Het lot leidt de gewillige,
de onwillige wordt meegesleurd.*

SENECA

HOOFDSTUK

O

Waarin we kennismaken met toneelmeester Gaius,
wapenhandelaar Crapularius, een noodlottige seksslavin
en twee onzalige indringers.

In het doodste uur van de nacht spert de maan zijn mond als een blèrend toneelmasker. Gaius is zojuist naar buiten gerend. De bewakers hebben de honden niet op hem losgelaten. Vijftig treden hoger ademt hij de warme lucht in. De nieuwe huizen worden verlicht door knappende hars-toortsen. Er hangt nog steeds een verstikkende lucht van vuur en resine in de stad. Hij ziet er zo haveloos uit dat de spitsboeven en de hoeren hem met rust laten. Hij loopt naar de rivier. Voor een taverne in de haven staat een paard zich zwaar te ontlasten op de klinkers. Hij klautert op de rug van het dier en rijdt in galop naar Arbiter.

Achter een gordijn van goudbrokaat geeft Arbiter hem een grote som gelds, kleding en reispapieren, en stuurt hij een ijlbode naar Belgica. Ze omhelzen elkaar en weten dat ze elkaar nooit zullen terugzien.

Buiten wacht een koets. Langs de heerweg naar de kust staan dronken soldaten. Ze houden Gaius staande en vragen naar zijn papieren. Ze willen hem beroven, maar hij weet hen van zich af te schudden.

Zijn huis is nog niet verbeurdverklaard. Hij pakt zijn spullen in, doet zijn zemen buideltje om en kijkt nog één keer om zich heen. Op het laatste moment neemt hij zijn talisman mee.

Hij herinnert zich de woorden van zijn meester: 'De stenen van gerechtigheid malen al.'

Als de koetsier, een vrijgelaten, goedronde gladiator, hem een kan melk met opium toestopt, beseft hij dat hij al dagenlang niets meer heeft gegeten.

Ze vertrekken spoorlags naar het noorden.

De wielen van de *carruca* krassen over het ijs. De rijdieren snuiven en smeken om slaap. Na een reis van dertig dagen en nachten door de Alpen, Germanië en Gallië komt Gaius aan in Aginahamma, Belgica. Hij herinnert zich de spotnamen van dit slijkgat: de oksel van Rome, of het land van de koude boeren.

Vloekend op de vorst spant de voerman de paarden uit.

Gaius klapt de leren kap op en zift de weg achter zich met een geofende blik. De wereld is leeg en doods.

Voor hem rijst de plumpe gevel op van een villa die voor het grootste deel schuilgaat in de mist. Hij inhaleert voorzichtig de vrieslucht, bang dat ze zijn keel zal schenden. De Scaldis, daar verderop achter de zwarte akkers, klotst niet, maar kermt en stremt.

'*Ascyltos!*' roept hij. Het wachtwoord, 'onbekommerd' in de taal van de filosofen.

Schildwachten in logge harnassen versperren hem de weg.

'Men verwacht mij, heren. Verzorg de paarden en geef de koetsier al wat hij wil. Wij komen van ver.'

Een stem galmt: 'Ave, amice!'

Fakkellicht springt Gaius tegemoet. De zuilen dansen op en neer. Het eerste wat Gaius van zijn gastheer ziet, is diens hoofd, of beter diens hoofddeksel, een muts van zilver vilt, strak over de schedel getrokken als een lichtgevend pruik. Vervolgens tekent zich een gegroefd, kweek gezicht af. Daaronder huppelt een in koeienvel gewikkeld mannetje op blote voeten met zwarte tenen.

'Crapularius, oude gek,' zegt Gaius, 'licht in mijn grot.'

'Licht én warmte,' eechoot de gastheer terwijl hij Gaius omarmt, 'en zoals iedereen op weg naar een plek om er voor altijd te blijven.'

Ze installeren zich in de hete ontvangstsalon. Crapularius stookt dag en nacht, zodat Gaius zich weer in het zuiden waant. Van de tafel slaan vertrouwde geuren: amandelwijn, dadelpruimen, hondenpastei. Een amfoor is gevuld met gemengde thee.

Gaius en Crapularius zijn even oud, geboren in 753 AUC, het jaar nul volgens de christenzielen alias de vissenaanbidders. Zeven jaar geleden hebben zij elkaar toevalligswijs aan de Illyrische kust ontmoet. Crapularius is ronder geworden, hij heeft spataderen en ouderdomsvlekken op zijn gezicht, maar hij is nog steeds een vieve vent. Gaius is spichtiger, duidelijk afgemat door zijn zenuwen. Zwetend pelt hij Arbiters kleding van zijn romp: wol, katoen en otterhuid.

‘Zo ziet de wereld eruit als je de bluf wegneemt’, zegt hij lachend, en hij wijst naar zijn vieze onderhemd. Op zijn borst bungelt zijn zemen buidel.

‘Hoe was de reis?’ vraagt Crapularius terwijl hij zijn mond volpropt met pastei.

‘Er zijn lieflijker zaken’, zegt Gaius. ‘Maar ik moet jou vooral danken, vriend. Het is jouw beurt om mijn leven te redden.’ Hij drinkt zijn wijn in een teug op.

‘Hier is alles veilig’, zegt Crapularius. ‘Belgen zijn kribbig, maar mak. Kakelaars zijn geen vechters.’

Een beertje stuift de kamer binnen en nestelt zich op de schoot van zijn baas.

‘En waar zitten de barbaren waar iedereen de mond van vol heeft?’

‘Ha, lijd jij ook aan de struikroversangst van stadsmussen?’ Crapularius grijnst. ‘Over barbaren worden mooie sprookjes verteld. Uiteraard betaal ik mijn mannen voor alle zekerheid als in oorlogstijd.’

‘Oorlog staat ons in elk geval te wachten.’

‘Opschroeverij’, zegt Crapularius terwijl hij de nek van het beertje kneedt. ‘Deze held heet Emmanuel of Abraham, ik weet het niet precies, want hij heeft een broer die op hem lijkt als het ene ei op het andere. Dief en diefjesmaat. Niet-waar, schurkje?’ Het jong likt zijn pols. ‘Hier ben je zo veilig als aan mama’s tepel.’ Hij kijkt op naar Gaius. ‘Net zoals jij.’

‘Eindelijk, dank je. Waar slaap ik?’

De kamer van Gaius ligt naast de ontvangstsalon aan het begin van een gang.

Een negerin in een chiton, een Grieks onderkleed, en met een zijden hoofddoekje op ruimt de tafel af. Crapularius geeft haar een klinkende slag op haar billen.

‘Je zult wel moeten wennen aan mijn ongemanierdheid, Gaius’, zegt hij giechelend, ‘ik ben nou eenmaal een woudezel.’

Een van de wachters, nog steeds gekleed in zijn plaat-harnas, draagt de bagage de gang in. Gaius neemt hem zijn helm af en zet die lachend op zijn eigen hoofd.

‘Hemel, waarom bedelf je je piket onder zoveel brons, Crapularius?’

‘Staatsie en fatsoen hebben hun prijs. Ik heb een zwak voor het marstenue.’

De koetsier steekt zijn grote gladiatorenkop om de deur en wenst zijn meester goedenacht.

Gaius kijkt zijn kamer rond. Op de schappen aan de karmijnrode wanden liggen mutsen van gevlochten metaalfolie. De vloer bestaat uit keramieken berenklaauwen.

Crapularius opent een luik dat dienstdoet als raam. ‘Een van mijn buitenhoven’, zegt hij trots, ‘genaamd de Tuin van het Lichaam.’ Het beertje, dat intussen op zijn schouder is geklauterd, schrikt van de koudegolf.

‘Hoe is het met Lucia?’ vraagt Gaius.

Crapularius trekt zijn grijze wenkbrauwen eerst op en fronst ze meteen daarna. ‘Bij Lucia past, zoals ik je al eerder zei, enkel het epitheton “goddelijk”’. Hij slaat zijn blik neer. ‘Nou, tot morgen...’

‘Ik zie ernaar uit haar te ontmoeten’, zegt Gaius. ‘Wel-terusten.’

Ze omhelzen elkaar. Crapularius neemt geuwend zijn muts af. Zijn schedel zit vol stoppels en schilferige vlekken.

Even later hoort Gaius hem gniffelend praten tegen de negerin in de ontvangstsalon.

Goed, denkt hij, niemand mag argwaan krijgen. We dekken de angst toe met gelach en waardeloze hofmakerij.

Zonder zich uit te kleden strekt hij zich uit op zijn brits. Hij tast naar de buidel op zijn borst en naar de dolk in een zak van zijn hemd, dat stinkt naar de cloaken van Rome. Zijn lichaam trilt alsof hij nog steeds door Germanië rijdt.

Vervloekte nachtmerries, gezonden door een god die hem haat, of door een verongelijkte demon. Aan de hand van een vrouw loopt hij door een veld vol huilende kruisen. Wil zij hem over de dood heen iets zeggen, zoals alle verlaten, verraden geliefden? Blijft ze hem bestoken met haar woeste liefde, onsterfelijk als haar geloof? Hij ziet hoe ze als een onteerde vestaalse maagd levend wordt begraven.

Als Aurora eindelijk aan de hemel verschijnt, loopt hij naar het badhuis dat uitkijkt op een tweede tuin. Crapularius ligt in een dampbad met op zijn hoofd een muts, gemaakt van sponskoraal met wriemelende tentakels als piemeltjes. Een jongen en een meisje, allebei zo wit als Dalmatische kalksteen en van top tot teen geëpileerd, masseren de met zweren bezaaide billen van de meester.

Crapularius wenkt hem dichterbij, wapperend met zijn hand. 'Fris gewaagd is half gewonnen! Ik kan je mijn badhuis en het offervaardige huisraad ten zeerste aanraden. Ziehier mijn slaafjes! Heb je de Tuin van de Ziel al gezien?'

De Tuin van de Ziel verschilt in niets van de Tuin van het Lichaam. Blauwe vogels pikken gaten in het ijs. Naakte faunen met een kroon van sneeuw kijken achteloos toe. Een eeuwige winter.

Er sluipt een oude slavenbaas rond in het huis. Zijn glimmende zwarte toga hangt als een veel te groot gordijn over zijn romp. Zijn huid is doorzichtig en zijn blik is verraderlijk: zijn ene oog kijkt overal doorheen alsof het van glas is, zijn andere boort zich in je ziel. Op zijn hoofd heeft hij sluik, schimmelkleurig, vetting haar. Hij stelt zich met een krassende stem voor als de majordomus en nodigt Gaius uit voor het ontbijt in de eetsalon naast het badhuis. In het midden van de kamer is een lift naar de kelderkeuken. Gaius, die theatermechanicus van professie is, interesseert zich voor de katrol en de sleephengel. De majordomus posteert zich in de deur, die hij vult als een spin haar web.

Op een lage tafel tussen ligbanken met oesterwitte kussens is de eetwaar uitgestald. De wand is beschilderd met rokerige gordijnen. In een tenen kooi slapen Emmanuel en Abraham, opgerold als katten.

Later spoelt Crapularius aan op golven van rozemarijn. Dit keer draagt hij een zwavelgele peplos, op een vrouwelijke manier gedrapeerd en samengebonden met een speld als een kever. Op zijn hoofd staat een paarse hoed als een in wijn gedrenkt brood.

'Heb je je eerste nacht in het land van de koude boeren overleefd?' vraagt hij terwijl hij zijn huisdieren begroet door ze met een stok op te porren.

‘Ach, de demonen in mijn hoofd gunnen me geen rust.’

‘Neem je tijd. Wie hier leeft, in de oksel van de wereld, leert de tijd op een andere manier kennen. Ik zal je gidsen. Wat je wenst, waarheen je wilt, je zegt het maar.’

Gaius wrijft een druif schoon tot ze blinkt als een knikker. ‘Waar zou ik heen gaan? Ik heb duizend mijl gereisd om de waanzin te ontvluchten. Ik verloor mijn aanzien, mijn huis, mijn vrijheid. En mijn liefde. Weet je wat dat betekent? Ik moet rust vinden. Daarna kan ik me zelfs met het einde verzoenen.’

‘Verwijt me niet dat ik niet weet wat verlies is’, zegt Crapularius. ‘Ik wou het je gisteren niet meteen vertellen, maar Lucia...’

Gaius verslikt zich in de knikker. ‘Lucia...?’

‘Zes maanden geleden.’

‘Waarom heb je het niet geschreven?’

Als ik het had opgeschreven, zou ze pas echt dood zijn. Nu kan ik me troosten met de gedachte dat ze is waar ze thuishoort, onder de goden.’

‘*Sit ei terra levis*. Moge de aarde licht voor haar zijn.’

Gaius kent Lucia alleen uit de verhalen van Crapularius. Ze was diens tweede vrouw, een dichteres uit een Helleens geslacht, zo jong dat ze zijn kleinkind kon zijn. Toen de mannen elkaar zeven jaar geleden ontmoetten in de Illyrische stad Salona, waar Crapularius wapens verhandelde, praatte hij maar door over haar dierlijke geur, haar bandeloze blik, haar zwartgeverfde lippen.

‘Geen aarde voor haar’, zegt Crapularius. In zijn stem klinkt droefheid, maar tegelijk ingehouden opwindning. Hij neemt de amfoor met gemengde thee, die gisteren ook op de tafel stond. ‘*Apatheia* leren de Griekse meesters ons, en ook de betreurde Seneca. Ieder zijn rust.’ Hij wrijft de as

tussen zijn vingers en brengt ze naar zijn mond. 'Mosterd-meel, kokhaan, mmm, oester. Proef zelf!'

"Lief heb ik jou, leven, door de weldaad van de dood", zei Seneca. Is het mogelijk, denk je?'

'Denk jij van niet? Proef voor je antwoordt.'

'Als ik mezelf geweld aandoe.'

'Waarvoor? Voor het proeven of voor de apathie?'

'Het lichaam van andermans vrouw met mijn mond be-roeren, ook al is zij dood en tot as herleid, zou van misdadig pathos getuigen, en omdat ik van nature rechtschapen ben, doe ik me dat geweld niet aan, en jou evenmin.'

'Integendeel,' zegt Crapularius, 'ik zou van dat geweld genieten.'

'In dat geval wil ik het genot verdubbelen,' zegt Gaius en hij kust Crapularius vol op zijn mond.

Ze lachen als pubers.

'Gezien, Vespertilio?' vraagt Crapularius in de richting van de spin in de deur.

De slavenbaas trekt een mondhoek en een wenkbrauw op.

'Vergeef me, schoonheid,' zegt Crapularius tegen de am-foor. Hij buigt zich naar Gaius. 'Overigens was ze me zo trouw als een zwabber. Kijk naar me: een bakbeest, een lelijk mirakel, opa-die-dol-op-petten-is, terwijl de reebokken in de tuin pronken met de parels tussen hun dijen. Slaven, soldaten, Gallische boeren, het zou haar een zorg zijn.' Hij rilt – van afschuw of van genot? 'Maar je bent me nog een antwoord schuldig.'

'Op welke vraag?'

'Of je in staat bent tot apathie tegenover de dood.'

'Ik ben gepokt en gemazeld in het theater, zoals je weet. Ik houd van de maskers, de kostuums, de deus ex machina's

en vooral van de loutering, de catharsis: hoe een personage dwars door het dal op weg gaat naar een hoger doel. Ben ik in staat tot apathie? Ja, maar op één voorwaarde.'

Crapularius heeft zijn mond volgestopt met vissen-eieren, haalt de beertjes uit de kooi en laat ze elk op een schouder zitten. Een van hen slaat met zijn poot naar het paarse brood op het hoofd van Crapularius.

'Houd je van wild?' vraagt hij, minuscule eitjes in het rond sproeiend.

'Crapularius, heb je gehoord wat ik zei?'

'Ik heb je gehoord, want als gewezen zakenman kan ik me op twee zaken tegelijk concentreren, of op drie, of tien. Bijvoorbeeld op een beer, een vrouw en een vriend. Te gek.'

'Wat mij betreft, ik weet het niet.'

'Ik kan het je aanbevelen.'

'Ik bedoel: of ik van wild houd.'

'Dat bedoelde ik ook. Nou, krijg ik die voorwaarde nog te horen?'

Gaius legt zijn hand op de arm van Crapularius. 'Er moet me een en ander van het hart, en wat ik zeg kan de proloog van grote rampspoed zijn. Maar als jij naar me wilt luisteren, ben ik gerust. Dat is mijn voorwaarde. Gerust omdat de steen van mijn hart wordt gelicht en omdat ten minste een ander mens in de grot van mijn bestaan heeft gekeken. Na deze private catharsis volg ik de Grieken in hun *apatheia*. Dan komt de rust vanzelf en is de dood natuurlijk en mooi.'

Crapularius legt zijn hand op Gaius' hand. 'Waarom zou ik je dat weigeren? Ik zal naar je luisteren als naar mijn eigen broer. Trek je jas aan, we gaan wandelen.'

Hun ontmoeting in Salona, een stad in de buurt van Spalatum aan de zinnenstrelende Illyrische kust, in het jaar

812 AUC, lijkt een eeuwigheid geleden, maar er zijn slechts zeven jaren verstreken.

Gaius was daar tegen zijn wil, dat is te zeggen door een vergissing, toevalligerwijs dus – een fortuinlijk toeval, zoals later zou blijken, althans gedeeltelijk. Crapularius oefende in opdracht van het leger het meer dan lucratieve beroep van wapenhandelaar uit, en het dient vermeld dat hij daar stilaan een punt achter wilde zetten, want het eeuwige reizen ging niet in zijn koude kleren zitten.

Ze waren op doorreis en moesten dagen wachten op het volgende schip. Omdat de betere huizen vol waren, hadden ze hun intrek genomen in een ranzig hotel, toevallig allebei hetzelfde, dat officieel De Schimmelkopooievaar heette, maar bij iedereen bekend stond als De Nimmerzat.

Op de deur van De Nimmerzat stond: 'Vestazegent u hier met huisvrede, Neptunus met reisgenot en Sextariolus oftewel Scheplepel met etenswaar en slaapmuts.' Was Sextariolus een aartsleugenaar of een uientapper? Het kookhok stonk als een bunzing, in de soep dreef vliegvlees en 's nachts veranderden de loopmeisjes in hijgerige sloeries.

Gaius vond Crapularius op het eerste gezicht laatdunkend, en dat was hij ook, maar alleen tegen onbekenden. Onder het harnas van de pralerij school een deernisvolle, schelmse inborst. Crapularius beschouwde Gaius als een fanaat en een zonderling, iets waarom hij hem later zou prijzen. Bij de deur van het hotel groetten ze elkaar niet eens, hoewel Gaius Crapularius wel nakeek vanwege diens excentrieke kleding.

De stemming sloeg om toen Crapularius na het drinken van besmet water ziek werd, doodziek. De in allerijl opgetrommelde dokter Cacadoris stelde de diagnose: 'Er zit geen olie meer in de lamp.'

Sextariolus hield niet van een lijk in De Nimmerzat omdat dat ook andere aangebrande kwesties aan het licht zou kunnen brengen. Hij deed een oproep tot zijn klandizie om de heer Crapularius, een doorluchtig handelsreiziger, met alle mogelijke middelen te redden alsof het de Romeinse ziel zelve betrof. Het woord 'doorluchtig' was goed gekozen, want Crapularius' ziekte ging gepaard met wat Cacadoris 'flatulentie' noemde, 'winderigheid' in mensentaal.

Gaius, die meer geschapen was voor de toneelkunst dan voor de geneeskunst, had zich voor de reis een pakketje laten aanlappen vol wondermiddelen, zoals bokkenwollen gaas, dodebijenhoning, as van gecremeerde muis en nog meer fraais. Ten einde raad probeerde hij een middel uit dat hem ooit van branderige spuitpoep had verlost: karmijnzuur uit de cactusschildluis, vermengd met witte wijn, die daardoor rood kleurde.

Drie dagen later was Crapularius zo gezond als een verzezen christen. Hij nodigde zijn genezer uit voor een chic souper in een garnizoensrestaurant, ver van Scheplepels herberg. Voor de gelegenheid had hij zich gehuld in een citroengele Mauretaanse mantel en op zijn hoofd droeg hij een hoed in de vorm van een zon. Na de complimenten die elkaars gevoelige plekken moesten prikkelen, werden ze dikke vrienden. Ze aten samen, werden samen dronken en schuimden de markt af naar vijgen, verse inktvis en mannelijke verzetjes als een slavin of een knaap. Ze hielden er ook van om als schooljongens de spot te drijven met lijk-bidders, eenarmige boeren, schmierende muzikanten, als man uitgedoste vrouwen, afgepaste profeten, tippelende studenten en natuurlijk christenen, die erom bekendstonden dat ze nooit hun voeten wasten.

Dat Crapularius zelf werd nagewezen om zijn buitenissige voorkomen, streekte zijn ijdelheid.

Diepste geheimen deelden ze niet met elkaar, maar ze spraken af dat ze elkaar zouden blijven schrijven. Onder hun belofte zat angst, want ze waren al bijna zestig. Crapularius wenste zijn vriend een vreedzame toekomst toe, waarvoor hij als wapenhandelaar garant beloofde te staan, want 'het ene mes houdt het andere in de schede'. Gaius bad stiekem dat hij samen met Crapularius aan boord kon gaan van het koopvaardijschip vol bronzen wapens, dat hem naar alle garnizoenssteden bracht, maar die wens was even realistisch als het omkeren van de loop van de Tiber.

Op de stoep van De Nimmerzat zei Crapularius ten afscheid: 'Als je ooit niet weet waarheen, ben je welkom in mijn huis in het land van de koude boeren.'

Gaius weet hoe ijskoud water aanvoelt omdat hij aan de Klein-Aziatische kust badhuizen heeft bezocht waar ijs en vuur werden gebruikt om ongemakken te verdrijven, maar dit is nieuw: kou die in je lichaam postvat, waarop eerst de uitputting en daarna haar zuster de extase volgen, aangewakkerd door dezelfde kracht – het omgekeerde effect van alcohol, die je eerst opwindt en je vervolgens impotent maakt. Maar wederom: de kou waarvan hier sprake is, is onbedaarlijk. Ze nestelt zich in je nek, je oren, je voeten.

Crapularius stort zich op de sneeuw. Hij smeert haar over zijn gezicht en beroert haar met zijn tong zoals de as van zijn vrouw.

'Zal de mensheid ooit een kruik uitvinden waarin je sneeuw kunt bewaren en meenemen, een ijshuisje of koelkastje?' vraagt Crapularius zich hardop af terwijl hij krabbelt aan zijn muts van marterpels.

Ze lopen langs de luiken van de eetsalon en het badhuis de Tuin van de Ziel in en slaan bij de faunen links af naar de Scaldis. Vlaamse gaaien scheren hoog boven hun hoofden door de lucht. Ze schreeuwen alsof ze hun soortgenoten verderop willen waarschuwen. Hiervandaan ziet Gaius pas hoe groot de villa is: een U-vormig gebouw, waarvan de U uitwaaiert in vleugels die door gangen met elkaar worden verbonden op een chaotische manier. Chaotisch? Nee, dat is maar schijn, er zit logica in. Een labyrint misschien? Crapularius lijkt niet bereid zijn gast op een rondleiding te trakteren. Heel on-Romeins. Gaius besluit zelf op onderzoek uit te gaan.

'Apatheia', zegt Crapularius, bijna zingend, 'is een schone zaak. Vertel me gerust alles wat er op je lever ligt, maar eerst dit: weet jij nog waarover we toen praatten, daar in Salona?'

Gaius lacht. 'We trachtten elkaar te overtuigen van elkaars nutteloze emplooi.'

'Precies! Ik snapte niet wat er zo roerend was aan een gek die deed alsof hij blind was en schreeuwde dat hij zijn moeder had genaaid.'

'Arme Crapularius, maar de bloedige spelen boeiden je wel.'

'Omdat die echt waren, geen simulaties. En omdat ik de zwaarden had geleverd.'

'Ik geef toe dat ik naderhand ook jouw liefde voor wapens heb begrepen.'

'Stel je een wereld voor zonder wapens. Ik mag er niet aan denken. Het ene mes... nou, je kent het spreekwoord.'

'Je hoeft het mes niet in iemands hart te planten,' zegt Gaius terwijl hij een dolk uit zijn jas trekt, 'je kunt er ook een peer mee schillen.'

Crapularius bestudeert de dolk en knikt goedkeurend. 'Uitgerekend jij weet toch dat wapens niet altijd de juiste vrede dienen. Je moet ze goed gebruiken, voor het juiste doel, ook als dat geen peer is maar een hart.'

Gaius ziet ineens de kop van de muts in Crapularius' nek, een marter met gesperde bek, verkrampt in een stomme schreeuw.

'Laten we ons vermaken zoals in Salona', zegt hij. Hij zet een paar stappen op het ijs van de Scaldis. 'Kijk, ik loop over het water als een Joodse profeet.'

Het ijs kraakt. Gaius wankelt, klapwiekt en landt schaterend op de oever.

Crapularius schrikt op en grijpt naar zijn hart. 'Terg het lot niet, Gaius! Ijs is de materie waaruit de buitenkant van de wereld hier is gemaakt. Allergevaarlijkst!'

Gaius lacht nog harder. 'Waar is je gevoel voor humor? In Salona...'

'Zo is Lucia...'

'Wat?'

'...verdronken tijdens het schaatsen.'

'Het spijt me.'

'Dat hoeft niet. Ze komt niet terug omdat iemand haar beklagt.'

Een kwart mijl verderop bij de ingang van het domein klinkt een woedekreet, gevolgd door opgewonden stemmen. Crapularius rent erheen, verrassend kweek en met zijn handen op de marterkop.

Gaius volgt hem. Hij ziet drie schildwachten, dezelfde zwaargeharnaste jongens als gisteravond, met getrokken zwaard. Aan hun voeten ligt een man in bebloede lompen te stuiptrekken. Een van de wachters heft zijn slagwapen op. De sneeuw wordt rosvaal en smelt.